

Chełm, dnia 23 sierpnia 2025 r.

Rzecznik Praw Obywatelskich

ul. Solidarności 77

00-090 Warszawa

**Stowarzyszenie na rzecz Praworządności
w Szkołach „Stowarzyszenie Umarłych Statutów”**

ul. 11 Listopada 1/5

22-100 Chełm

NIP: 6762578255

KRS: 0000830651

e-mail: kontakt@umarlestatuty.pl

(dalej: „Stowarzyszenie”)

reprezentowane przez

Aleksandrę Kuśmierz

Prezesa Zarządu Stowarzyszenia

Znak sprawy Stowarzyszenia:

PL-11/2025

Szanowny Panie Rzeczniku,

Stowarzyszenie na rzecz Praworządności w Szkołach „Stowarzyszenie Umarłych Statutów” jest organizacją pozarządową, zajmującą się prawami ucznia i stojącą na straży przestrzegania prawa w szkołach.

Wakacje to okres, w którym absolwenci szkół średnich poznają szczegółowe wyniki egzaminu maturalnego. W obecnie obowiązującym stanie prawnym, na mocy art. 44zzz u.s.o. wgląd do pracy ucznia lub absolwenta odbywa się w miejscu i w czasie wskazanym przez dyrektora okręgowej komisji egzaminacyjnej, w terminie 6 miesięcy od dnia wydania m.in. zaświadczeń, świadectw dojrzałości i aneksów do tych świadectw. Podczas dokonywania wglądu dozwolone jest sporządzanie notatek i wykonywanie fotografii pracy egzaminacyjnej. Po skorzystaniu z prawa wglądu do pracy egzaminacyjnej, możliwe jest złożenie wniosku do właściwej Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w przedmiocie weryfikacji sumy punktów. Sam wgląd odbywa się na pisemny wniosek osoby zainteresowanej.

Należy z całą stanowczością stwierdzić, że taka forma realizacji prawa do wglądu do pracy jest wysoce niedogodna dla samego ucznia. Przede wszystkim województwa takie jak m.in. zachodniopomorskie, warmińsko-mazurskie czy lubelskie nie posiadają w swoich granicach ani jednej siedziby OKE. Prowadzi to do sytuacji, w której egzaminowani, chcąc skorzystać z przysługującego im prawa, muszą pokonywać ogromne odległości. Przykładowo, maturzysta z Koszalina musi pokonać w jedną stronę ponad 250 km w celu odwiedzenia OKE w Poznaniu, zaś ósmoklasista z Janowa Podlaskiego – 450 km dzielące go od siedziby OKE w Krakowie. Tym samym, każdorazowa podróż celem uzyskania wglądu wiąże się ze sporymi kosztami, szczególnie dotkliwymi w przypadku osób uboższych. Problem pogłębia wykluczenie komunikacyjne wielu gmin i powiatów w Polsce, objawiające się np. brakiem komunikacji zbiorowej dojeżdżającej do miejsc zamieszkania egzaminowanych, co również przyczynia się do tego, że skorzystanie z prawa wglądu jest drastycznie utrudnione. Grozi to naruszeniem istoty konstytucyjnego prawa dostępu do dotyczących danej osoby urzędowych dokumentów i zbiorów danych, chronionej treścią artykułu 51 ust. 3 Konstytucji RP.

Obecne regulacje, przewidujące możliwość wyłącznie fizycznej obecności w siedzibie OKE celem uzyskania dostępu do swojej pracy, wzbudzają wątpliwość również na gruncie prawnym. Zgodnie z wyrokiem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie Peter Nowak p. Data Protection Commissioner (sygn. C-434/16) pisemne odpowiedzi udzielone przez osobę przystępującą do egzaminu zawodowego stanowią dane osobowe osoby przystępującej do egzaminu. Mimo, iż wskazane orzeczenie rozpatrywało stan prawny sprzed wejścia w życie obecnie obowiązujących przepisów w tej materii, to orzeczenie to jest przywoływane m.in. przez Prezesa UODO w kontekście udostępniania prac (zob. Ochrona danych osobowych w szkołach i placówkach oświatowych. Poradnik RODO, 2018, s. 7: <https://uodo.gov.pl/pl/file/1384>). Powyżej zarysowane stwierdzenie TSUE ma fundamentalne znaczenie w kontekście postanowień rozporządzenia RODO w zakresie sposobu udostępniania pracy. Zgodnie bowiem z art. 15 ust. 3 RODO, administrator (w tym przypadku OKE) dostarcza osobie, której dane dotyczą, kopię danych osobowych podlegających przetwarzaniu, zaś jeżeli osoba, której dane dotyczą, zwraca się o kopię elektroniczną – i nie zaznaczy inaczej – informacji udziela się w powszechnie stosowanej formie elektronicznej.

Wyżej zasygnalizowane problemy, w obliczu alarmujących danych Najwyższej Izby Kontroli, wskazujących na wadliwość obecnego systemu sprawdzania i oceny egzaminów maturalnych (<https://www.nik.gov.pl/aktualnosci/oblany-egzamin-ze-sprawdzania-matur.html>, dostęp: 23.08.2025 r.) jedynie wskazują, jak bardzo potrzebna jest zmian obecnego stanu prawnego. W ocenie Stowarzyszenia, najbardziej pożądanym rozwiązaniem omawianego problemu byłaby możliwość uzyskania skanu swojego egzaminu na wniosek złożony do właściwej Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej. Takie rozwiązanie jest zarówno korzystniejsze dla uczniów, jak i czyni zadość wyżej zasygnalizowanym wątpliwościom prawnym. Jest to rozwiązanie wartościowe również z punktu widzenia samych komisji egzaminacyjnych, ze względu na likwidację obowiązku przeznaczania sporych zasobów czasowych i osobowych na organizację całego

procesu fizycznego wglądu do pracy. W takim wariancie fizyczny wgląd do pracy odbywałby się jedynie w przypadku uczniów zmagających się np. z wykluczeniem cyfrowym, co jednak w dalszym ciągu będzie stanowiło zaledwie promil obecnej liczby „wglądów”. Jest to również propozycja kompromisowa, w porównaniu z potencjalną propozycją skanowania wszystkich prac maturalnych po ich sprawdzeniu, co w sposób oczywisty groziłoby znaczącym opóźnieniem całego procesu sprawdzania.

W związku z powyższym zwracamy się o podjęcie przez Pana interwencji w tej fundamentalnej dla tysięcy polskich uczniów oraz zdających sprawie.

Z wyrazami szacunku

Aleksandra Kuśmierz

PREZES ZARZĄDU

Pismo opracował: Piotr Motyl

Pismo zaakceptował: Arkadiusz Jaworski